

KVVY Tutkimus Oy
Riina Ruususaari
riina.ruususaari@kvvy.fi

Kirjoita tähän

Tarkkailuohjelman hyväksyminen, Tampereen seudun yhteistarkkailu

Asia

Ympäristönsuojelulain 65 § mukainen päätös Tampereen seudun yhteistarkkailun tarkkailuohjelman muutoksesta.

Hakijat

KVVY Tutkimus Oy valtakirjalla luvanhaltijoiden puolesta

Tampereen seudun keskuspuhdistamo
Tampereen Vesi Liikelaitos
Tampereen Energia
Metsä Board Tako Oy
Finavia Oyj
Oy Essity Finland Ab
Nokia Vesi Oy
Dragon Mining Oy

Asian vireille tulo

KVVY Tutkimus Oy on toimittanut Pirkanmaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi päivitetyn tarkkailusuunnitelman koskien uuden toimijan lisäämistä tarkkailuun 11.3.2025 sekä täydennykset 17.4.2025 ja 23.6.2025. KVVY Tutkimus Oy on toimittanut 31.3.2022 Pirkanmaan ELY-keskukselle päivitetyn tarkkailusuunnitelman, joka on edelleen käsiteltävänä.

Toimintaa koskevat luvat

Tarkkailuvelvollinen	Lupapäätös	Pvm
Tampereen Vesi Liikelaitos Polson jvp	Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, päätös nro 45/2016/1 + Dnro LSSAVOI/6913/2014	17.03.2016
Tampereen Vesi Liikelaitos Kämmenniemen jvp	Pirkanmaan ympäristökeskus 19.11.2009 (dnro PIR 2008-Y-5-111 + Vaasan hallinto-oikeus 4.7.2011 (päätös 11/0438/2) + Korkein hallinto-oikeus 6.7.2012 (nro 1916, dnro 2519/1/11)	19.11.2009
Tampereen Vesi Liikelaitos Kaupinojan vedenottamo	Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, päätös nrot 55/2015/2 ja 81/2015/1, dnrot LSSAVI/50/04.09/2014 ja LSSAVI/72/04.08/2014	12.05.2015

Tampereen Sähkölaitos Oy Naistenlahden voimala	Länsi- ja Sisäsuomen aluehallintovirasto, päätös nro 118/2019 - Dnro LSSAVI/6983/2017	10.05.2019
Metsä Board Tako	Länsi-Suomen vesioikeus, päätös nro 12/1997/2 (Dnro 94371) Vesiylioikeus, päätös nro 173/1997 (Dnro 1997/103) Korkein hallinto-oikeus, nro 2930 (Dnrot 65 ja 656/3/98) Länsi-Suomen ympäristölupavirasto, päätös nro 31/2006/1	14.03.1997 19.12.1997 21.12.1998 27.11.2006
Tampereen Vesi Liikelaitos Viinikka+Rahola Viinikka Viinikka Viinikka Rahola Rahola Rahola	Länsi-Suomen ympäristölupavirasto, päätös nro 66/2000/1 Vaasan hallinto-oikeus, päätös nro 01/0033/4 Länsi-Suomen ympäristölupavirasto, päätös nro 31/2007/1 Vaasan hallinto-oikeus, päätös n:o 09/0039/1 Korkein hallinto-oikeus, päätös 3776, dnro 766/1/09 Länsi-Suomen ympäristölupavirasto, päätös nro 32/2007/1 Vaasan hallinto-oikeus, päätös n:o 09/0040/1 Korkein hallinto-oikeus, päätös 3777, dnro 765/1/09	10.10.2000 16.05.2001 18.09.200 04.02.2009 16.12.2010 18.09.2007 04.02.2009 16.12.2010
Tampereen seudun keskuspuhdistamo (uusi)	Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto LSSAVI-1270-2017	5.4.2018
Finavia Oyj Tre-Pirkkala lentoasema	Länsi-Suomen ympäristölupavirasto, Dnro LSY-2001-Y-301	03.09.2007
Oy Essity Finland Ab	Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös Nro 79/2011/1	11.07.2011
Nokian kaupunki Kullaaanvuoren jvp	Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös Nro 987/2015 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös Nro 45/2020	11.03.2016 04.03.2020
Nokian kaupunki Siuron jvp	Länsi-Suomen ympäristölupavirasto, päätös Nro 57/2015/1	08.04.2015
Dragon Mining Oy Vammalan kaivos	Länsi-Suomen ympäristölupavirasto, dnro LSY-2001-Y-42	19.03.2008

Tarkkailusuunnitelma

Tampereen seudun yhteistarkkailualueeseen kuuluvat Näsijärven eteläosa, Tammerkoski, Pyhäjärvi, Saviselkä, Nokianvirta, Kulovesi, Rautavesi ja Liekovesi. Yhteistarkkailun tarkkailusuunnitelma on valmistunut 31.12.2012 ja Pirkanmaan ELY-keskus on hyväksynyt suunnitelman 24.6.2014. Tarkkailuohjelma sisältää vesistötarkkailun, laajennetun rehevyystarkkailun, pohjasedimenttitutkimukset, pohjaeläintarkkailun ja kasvillisuusseurannan. Ohjelmaan lisättiin haitta-aineosio, jonka Pirkanmaan ELY-keskus on hyväksynyt 27.9.2018. 31.3.2022 Pirkanmaan ELY-keskukselle toimitettiin päivitetty tarkkailuohjelma, joka on edelleen käsiteltävänä.

Pirkanmaan ELY-keskukselle 11.3.2025 toimitettu sekä 17.4.2025 ja 23.6.2025 täydennetty tarkkailusuunnitelman muutosehdotus koskee uuden toimijan (Tampereen seudun keskuspuhdistamon) liittämistä tarkkailuohjelmaan. Yhteistarkkailuohjelman vesistötarkkailuohjelmaan lisätään kolme havaintopistettä eri puolille purkualuetta. Muihin tarkkailun osa-alueisiin ei ehdoteta muutoksia.

31.3.2022 toimitettu tarkkailuohjelma sisältää vuosittain tehtävän vesistötarkkailun, kolmen vuoden välein tehtävät laajennetun rehevyystarkkailun, pohjasedimenttitutkimukset, pohjaeläintarkkailun ja eliöstön haitta-ainetarkkailun sekä kuuden vuoden välein tehtävän vesikasvillisuusseurannan. Vesistötarkkailuun ehdotetaan lisättäväksi Tampereen Veden Polson ja Kämmenniemen jätevedenpuhdistamoiden purkualueen havaintoasemat. Pohjaeläintarkkailuun liitetään aiemmin erillisenä toteutettu Kämmenniemen jätevedenpuhdistamon pohjaeläintarkkailu. Haitta-ainetarkkailun PAH-aineiden määrittelyt

ehdotetaan lopetettavaksi. PAH-yhdisteitä on esiintynyt vesistössä vuosina 2019-2020 vain vähän, bentso(a)pyreeniyhdisteitä ei lainkaan. Simpukoista tehtävää haitta-ainetarkkailua ehdotetaan lopetettavaksi, koska kaikki vuonna 2019 simpukoista tehtävät PAH-määritykset jäivät alle määritysrajan, ja elohopeapitoisuudet olivat erittäin alhaisia. Ahventen elohopea- ja PFOS-pitoisuuksien tarkkailua Pyhäjärvellä ja Kulovedellä ehdotetaan jatkettavaksi. Sedimentin haitta-ainetarkkailuun esitetään lisättävän uusina määrityksinä nikkelipitoisuus kaikilta havaintopaikoilta ja koboltti ja lyijy Rautaveden Tyrvään havaintopaikalta. Lisäksi tarkkailuohjelmaan lisätään Tampereen Veden Kaupinojan pintavesilaitoksen sedimenttitarkkailu. Rehevyystarkkailuun ja vesikasvillisuustarkkailuun ei esitetä muutoksia.

Asian käsittely

11.3.2025 toimitetun ja 17.4.2025 täydennetyn tarkkailusuunnitelman päivityksen vireilläolosta kuulutettiin Pirkanmaan ELY-keskuksen verkkosivuilla sekä Tampereen, Nokian ja Sastamalan kaupunkien sekä Pirkkalan kunnan verkkosivuilla 22.4.-29.5.2025.

Tarkkailusuunnitelman päivityksestä pyydettiin lausuntoa Tampereen, Nokian ja Sastamalan kaupungeilta, Pirkkalan kunnalta, Näsijärven, Pirkkalan ja Kokemäenjoen yläosan kalatalousalueilta sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksen Järvi-Suomen kalatalouspalveluilta.

Tampereen ja Sastamalan kaupungit, Pirkkalan kunta ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen Järvi-Suomen kalatalouspalvelut lausuiivat, ettei niillä ole asiasta huomautettavaa. Tarkkailusuunnitelman päivityksestä ei annettu muita lausuntoja eikä tehty muistutuksia.

31.3.2022 toimitetun tarkkailusuunnitelman vireilläolosta kuulutettiin Pirkanmaan ELY-keskuksen verkkosivuilla sekä Tampereen, Nokian ja Sastamalan kaupunkien sekä Pirkkalan kunnan verkkosivuilla 11.10.-9.11.2022.

Tarkkailusuunnitelmasta pyydettiin lausuntoa Tampereen, Nokian ja Sastamalan kaupungeilta, Pirkkalan kunnalta, Näsijärven, Pirkkalan ja Kokemäenjoen yläosan kalatalousalueilta sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksen Järvi-Suomen kalatalouspalveluilta.

Pirkkalan kunnan yhdyskuntalautakunta sekä Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen antoivat asiasta lausunnon. KVVY Tutkimus Oy:ltä pyydettiin 13.11.2023 vastinetta tarkkailuohjelmasta annettuihin lausuntoihin. KVVY Tutkimus Oy toimitti vastineensa 23.1.2024.

Lausunnot

Pirkkalan kunnan yhdyskuntalautakunta esitti lausunnossaan, että kasvillisuusseurantaan lisättäisiin yksi kuuden vuoden välein tutkittava

otosalue Saviselän ja Rajasalmen väliselle alueelle ml. Sikojoen suistoalue. Otosalueen kasvillisuusseurannassa kiinnitettäisiin erityistä huomiota vieraslaji isosorsimoon, joka syrjäyttää kotoperäistä lajistoa ja aiheuttaa rantojen umpeenkasvua. Lisäksi lausunnossa esitettiin vieraslaji hyytelösammaleläimen esiintyvyyden seuranta osana tarkkailuohjelmaa. Muutoin Pirkkalan kunnalla ei ollut tarkkailusuunnitelmasta huomautettavaa.

Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen esitti lausunnossaan, että kasvillisuusseurannan tutkimuslinjojen ja litoraalin pohjaeläinseurannan näyteasemien sekä rinnakkaisten näytteiden määrää lisättäisiin niin, että seuranta vastaisi Suomen ympäristökeskuksen ohjetta. Muutoin Tampereen kaupungilla ei ollut tarkkailusuunnitelmasta huomautettavaa.

Vastine

Pirkkalan kunnan yhdyskuntalautakunnan lausunnon ehdotusten osalta KVVY Tutkimus Oy katsoi, että vaikka vieraslajit isosorsimo ja hyytelösammaleläin ovat uhka tarkkailualueen luontaiselle vesiekosysteemille, ei niiden esiintymisen voida katsoa liittyvän merkittävässä määrin tarkkailuvelvollisten kuormitukseen. Tarkkailuvelvollisten mahdollisesti rehevöittävä kuormitus kohdistuu käytännössä Pyhäjärven pohjoisosaan, ja eteläisemmän Saviselän-Rajasalmen alueen rehevyys määräytyy pääasiassa Vanajaveden reitiltä tulevan veden perusteella. KVVY Tutkimus Oy:n mukaan tarkkailun päämääränä on selvittää kuormituksen mahdollisesti aiheuttamia muutoksia järven tilassa, eikä kasvillisuusseurannan laajentamista tai hyytelösammaleläinseurannan lisäämistä tarkkailuohjelmaan pidetä oikeudenmukaisena tarkkailuvelvollisia kohtaan.

Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnon ehdotusten osalta KVVY Tutkimus Oy katsoi, että esitetyt muutokset kasvillisuus- ja pohjaeläinseurantaan tarkoittaisivat selvästi nykyistä laajempaa tarkkailua. Kasvillisuusseurannan lähtökohtana ovat olleet otosalueet, eivätkä kokonaiset järivialtaat, minkä takia linjamäärä on suositusta pienempi. Otosalueet on valittu siten, että niillä kuormituksen mahdollinen vaikutus olisi havaittavissa. Pohjaeläinseurannan osalta KVVY Tutkimus Oy toteaa, että litoraalinäytteitä on hieman suositusta vähemmän, mutta kokonaisuutena pohjaeläintarkkailu on varsin laaja. Litoraalinäytteiden paikat on valittu siten, että ne ovat syvännepohjaeläinasemien läheisyydessä. Nykyisillä asemilla pitkään tehdyn pohjaeläinseurannan aikasarjat kuvaavat hyvin kuormituksen mahdollisia vaikutuksia, eikä KVVY Tutkimus Oy näe uusien asemien tai rinnakkaisten näytteiden lisäämisen palvelevan oleellisesti tarkkailun päämäärää eli kuormituksen mahdollisten vaikutusten seuraamista.

Pirkanmaan ELY-keskuksen ratkaisu

Pirkanmaan ELY-keskus hyväksyy Tampereen seudun yhteistarkkailun muutoksen, jossa Tampereen seudun keskuspuhdistamo liitetään tarkkailuohjelmaan, sekä 31.3.2022 ja 23.6.2025 päivitetyn tarkkailusuunnitelman. Tarkkailua on suoritettava ja tulokset raportoitava 23.6.2025 toimitetun tarkkailusuunnitelman sekä tarkkailumääräysten mukaisesti.

Tarkkailumääräykset

1. Poikkeavista havainnoista ja tuloksista on viipymättä ilmoitettava Pirkanmaan ELY-keskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.
2. Poikkeuksellisen päästön yhteydessä tarvittavasta ylimääräisestä näytteenotosta sovitaan tapauskohtaisesti Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Kiireellisissä tapauksissa näytteenottoon on ryhdyttävä välittömästi.
3. Tarkkailutuloksista tulee koota kolmen vuoden välein laajempi raportti, jossa raportoidaan vedenlaatatulosten lisäksi myös kasviplankton-, pohjaeläin-, sedimentti- sekä kasvillisuusseurannan keskeisimmät tulokset ja esitetään arvio tarkkailuvelvollisten kuormituksen mahdollisesta vaikutuksesta tuloksiin.

Perustelut

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, että ehdotettu tarkkailusuunnitelma antaa ennalta arvioiden riittävät tiedot yhteistarkkailuun osallistuvien toimijoiden vaikutuksista vesistöön ja mahdollistaa haittavaikutusten vähentämisen.

Määräysten 1 ja 2 tarkoituksena on varmistaa mahdollisimman nopea tiedonkulku poikkeuksellisissa tilanteissa valvontaviranomaiselle. Poikkeus- ja häiriötilanteiden laajuudesta ei ole tietoa ennakkoon, minkä vuoksi tarvittavien selvitysten sisällöstä ja laajuudesta on sovittava Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa erikseen.

Määräyksen 3 tarkoituksena on varmistaa tarkkailutulosten raportoinnin riittävyys sekä tulosten käyttökelpoisuus.

Vastaus muistutuksissa ja lausunnoissa esitettyihin vaatimuksiin

Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että kasvillisuusseurannan otosalueita ei ole tarvetta muuttaa. Kasvillisuusseurannan otosalueet on valittu tarkkailuvelvollisten kuormituksen havaitsemiseksi, ja ne sijaitsevat tarkkailuvelvollisten toimijoiden alapuolisilla vesistöalueilla. Otosalueet ovat Pyhäjärven otosalue sekä Nokian ja Siuron reitin alapuolinen alue. Saviselän eteläpuoleiseen Pyhäjärven osaan kohdistuu pääasiassa

Vanaveden reitiltä tulevaa kuormitusta, eikä tarkkailuvelvollisten toiminta vaikuta eteläisen Pyhäjärven tilaan. Vieraslajien hyytelösammaleläimen ja isosorsimon leviäminen Pyhäjärvässä ei suoraan liity tarkkailuvelvollisten toimintaan, eikä Pirkanmaan ELY-keskus näe tarpeelliseksi lisätä vieraslajien seurantaa tarkkailuohjelmaan. Isosorsimon esiintymistä otosalueiden tutkimuslinjoilla selvitetään osana kasvillisuusseurantaa jo nykyisellään.

Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, ettei litoraalipohjaeläinseurannan havaintopaikkojen määrää ole tarpeen muuttaa. Suomen ympäristökeskuksen Biologisten seurantamenetelmien ohjeistuksen (6/2024) mukaan järvien litoraalin pohjaeläinseurannassa otetaan kuusi rinnakkaisnäytettä: ensisijaisesti kolmelta havaintopaikalta kaksi rinnakkaisnäytettä kultakin, tai kahdelta havaintopaikalta kolme rinnakkaisnäytettä kultakin, tai yhdeltä havaintopaikalta kuusi rinnakkaisnäytettä. Tarkkailusuunnitelman mukaan litoraalipohjaeläimiä seurataan kuudelta havaintopaikalta (Valkeekivenlahti Näsijärvellä, Pyynikki ja Naistenmatka Pyhäjärvellä, Kesäniemi, Kalmetsaari ja Tyrvää Kulo-, Rauta-, Liekovedellä) ja kaikilta havaintopaikoilta otetaan kuusi rinnakkaista pohjaeläinnäytettä. Havaintopaikkojen sijainti ja rinnakkaisnäytteidenottojen määrä on riittävä tarkkailuvelvollisten kuormituksen vaikutusten havaitsemiseksi, ja myös vesienhoidon seurannan sekä vesimuodostumien ekologisen tilan arvioinnin kannalta.

Päätöksen voimassaolo ja tarkkailuohjelman muuttaminen

Päätös on voimassa toistaiseksi. Uusi tarkkailusuunnitelma on esitettävä Pirkanmaan ELY-keskukselle hyväksyttäväksi viimeistään 30.6.2033 ennen uuden vesienhoitokauden alkua.

Tarkkailupäätöstä voidaan muuttaa hankkeesta vastaavan, valvontaviranomaisen, asiassa yleistä etua valvovan viranomaisen tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta. Tarkkailusuunnitelmaa tulee muuttaa myös silloin, kun uusi tarkkailuvelvollinen toiminnanharjoittaja liittyy yhteistarkkailuun. Tarkkailusuunnitelman muutosehdotus tulee toimittaa hyväksyttäväksi ELY-keskukselle.

Lisäksi tarkkailuohjelmaan voidaan tarvittaessa tehdä pieniä muutoksia esimerkiksi tarkkailun suorittamistapaan tai aikatauluihin Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa sovittavalla tavalla siten, ettei tarkkailun luotettavuus heikkene.

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulaki (527/2011)
Hallintolaki (434/2003) 34 §
Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Käsittelymaksu

1100 euroa (20 h x 55 e/h)

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) perusteella annetussa asetuksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2022 (1259/2021). Asia on tullut vireille vuonna 2022. Lasku lähetetään erikseen myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Päätöksestä tiedottaminen

Luvanhaltijat
KVYY Tutkimus Oy valtakirjalla luvanhaltijoiden puolesta
Tampereen seudun keskuspuhdistamo (uusi)
Tampereen Vesi Liikelaitos
Metsä Board Tako Oy
Finavia Oyj
Oy Essity Finland Ab
Nokia Vesi Oy
Dragon Mining Oy
Tampereen Sähkölaitos Oy

Tampereen kaupunki ja kaupungin ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysviranomainen
Pirkkalan kunta ja kunnan ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysviranomainen
Nokian kaupunki ja kaupungin ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysviranomainen
Sastamalan kaupunki ja kaupungin ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysviranomainen

Pohjois-Savon ELY-keskus, Järvi-Suomen kalatalouspalvelut

Näsijärven kalatalousalue
Pirkkalan kalatalousalue
Kokemäenjoen yläosan kalatalousalue

Päätöksestä tiedotetaan kuuluttamalla päätöksen antopäivää seuraavasta arkipäivästä alkaen ELY-keskuksen verkkosivuilla osoitteessa ely-keskus.fi/Kuulutukset (www.ely-keskus.fi > Etusivu > Ajankohtaista > Kuulutukset ja ilmoitukset > Alueellisia tietoa, Valitse: Pirkanmaa) sekä Tampereen, Nokian ja Sastamalan kaupunkien ja Pirkkalan kunnan verkkosivuilla.

Päätös ja kuulutus pidetään nähtävillä muutoksenhakuajan loppuun saakka.

Muutoksenhaku

Päätökseen saa hakea oikaisua **Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta** 30 päivän kuluessa päätöksen antamisesta.

2.7.2025

Päätöksestä perittyyn suoritemaksuun voi hakea oikaisua samassa järjestyksessä kuin pääasiaan haetaan oikaisua. Tarkemmat ohjeet muutoksenhausta ovat päätöksen liitteenä olevassa oikaisuvaatimusosoituksessa.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Salla Hartikainen ja ratkaissut ylitarkastaja Piia Tikka.

Tämä asiakirja PIRELY/12149/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PIRELY/12149/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Hartikainen Salla 02.07.2025 10:02

Ratkaisija Tikka Piia 02.07.2025 10:11